СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 238. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 12-го жовтня 1935. — VOL. XLIII. No. 238. Jersey City, N. J., Saturday, October 12, 1935. THREE CENTS

УРЯД ІЩЕ РАЗ ОСТЕРІГАЄ ЗА ВОЄННУ ТОРГОВЛЮ

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Гол видав іще одну осторогу до купців, що займаються вивозом товарів до воюючих сторін. У заяві признається, що ці купці, що правда, мають право возити такі товари на власне ризико, одначе рівночасно уряд звертає їм увагу на те, що така акція може остаточно втягнути край у війну, а купці повинні цього вистерігатись.

Представники чужих держав у Вашинґтоні пояснили цю нову заяву уряду як вислід його бажання помогти дечим Лізі Націй у її акції проти Італії.

БОРОТЬБА МІЖ БУДІВЛЯНИМИ ЮНІЯМИ ПЕРЕД КОНВЕНЦІЄЮ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

АТЛАНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — Загальна конвенція Американської Федерації Праці мала нагоду заявитися вперше в справі сварки між будівляними юніями, коли конвенція мала вирішити, чи признати Дж. В. Вилиємса, президента департаменту будівляних юній, правним делеґатом.

Провірочний комітет та президент Федерації, Вилієм Ґрін, заявилися за таке признання. Не дивлячись на те, конвенція 19,000 голосів проти 10,000 вирішила Вилиємса покищо делеґатом не признавати.

Було це поважним ударом для старого уряду Федерації Праці. Вважають це доказом, що делеґати не вдоволені з нахальної політики уряду.

УРЯД ОСУДЖУЄ РОБІТНИЧУ ПОЛІТИКУ „БОСОВИХ" КОМПАНІЙ.

ВАШИНҐТОН. — Нова „краєва рада робітничих відносин" подала вже свою першу жалобу за несправедливе відношення підприємства до своїх робітників.

Жалоба звернена проти підприємства „Пенсилвенія Ґрейгавнд Лайнс" та „Ґрейгавнд Менаджмент Корпорейшен". Мають вони заявитися на переслухання, назначене на день 22-го жовтня, та оправдатися, чому вони не дають своїм робітникам приступати до робітничої юнії.

ПРОБУЮТЬ ПОЛАГОДИТИ ФАРМЕРСЬКИЙ СТРАЙК.

ШІКАҐО.—Страйкарі подали свою першу пропозицію згоди, коли вони предложили торговцям молока розглядати справу на відповідним розсліді, а тимчасом платити фармерам по $1.75 за сто фунтів молока.

Розслід має викрити постійні основи полагодження спору між продуцентами молока та його торговцями.

ГОСТРІ ВИПАДИ ПРОТИ ПОЛІТИКИ ДЕМОКРАТИЧНОГО УРЯДУ.

ВАШИНҐТОН. — „Юніон Ліґ Клоб" видав публичну заяву, в котрій строго критикує політику президента Рузвелта як обмеження свободи.

Бувший президент Герберт Гувер говорив у Ню Йорку, на зборах абсольвентів університету Леланда Стенфорда, що урядова політика „нового розділу" душить колеґії й університети. Одинокий ратунок Гувер бачить у звільненню від податків усіх записів на школи.

ПОМІЧНИКИ ШЕРИФА ВІДПОВІДАЮТЬ ЗА ВБИВСТВО.

СКАЧ ПЛЕЙНС (Ню Джерзі). — Сімох заступників шерифа, що брали участь у ревізії в домі Джана Кремпи 26-го вересня, підчас котрої згинула жінка Кремпи, а він самий був тяжко ранений, поставлено на суд за вбивство. Їх випущено на волю до судової розправи по зложенню кавції в сумі 5,-000 долярів від особи.

Поліція ввійшла на фарму польського фармера Кремпи, щоб доручити йому судовий приказ ставитися на суд за непослух судови. Кремпа колись не давав електричній компанії повести електричні дроти понад свою землю. Компанія з часом це право собі виробила судовою дорогою. Тоді Кремпа, як каже електричне підприємство, став красти електричну силу, себто брати собі її з дротів компанії, не платячи їй за це оплати. Крім того він часто спричиняв коротке зіпняття. За це компанія поставила його на суд і він відсидів за те 6 місяців. Та він як каже компанія, робив своє далі. Тоді компанія почала позивати його за непослух судови. При дорученню позву скоїлася ця пригода, що поліції, котрі гурмою прийшли доручувати йому позов, почали стріляти на родину Кремпів, як члени родини вийшли з хати з піднятими вгору руками.

ЯКА ГОРЯЧ НА ЗОРЯХ?

ВАШИНҐТОН. — Перед зборами „Електрохемічного товариства" д-р Т. В. Стерн, професор Гарвардського університету, прочитав реферат про міряння теплоти на зорях при помочі математичної аналізи обсерваций зір.

На основі своєї теорії про переміну первнів під впливом височезної теплоти він прийшов до висновку, що теплота на зорях виносить коло два біліони ступнів Фаренгайта.

Досі людині вдалося досягти в електричних печах температуру кількох тисяч ступнів.

КАНАРОК — ОБРАЗА.

Жандармів у Польщі називають часто „канарками". В Гродні одна панночка сказала на вулиці: „Канарки не дають спокою, лише леґітимують бідних жовнірів". За те засудив її суд на тиждень арешту.

МОРАЛЬ СОВЕТСЬКИХ УРЯДНИКІВ.

Урядник Жуковський був наказом начальства звільнений зо служби за „непридатністю". Розслід показав, що причиною звільнення було те, що Жуковський ніяк не хотів брати хабарів за полагодження ріжних урядових справ. Як не переконувало його начальство, щоб самий брав хабарі, і другим не перешкаджав — нічого не помогло. Цей справді „білий крук" советського урядництва вперто хотів лишитися чесним. Виключили тепер за „непридатністю"...

Советська преса домагається покарання винуватих. Але де є невинні — ось питання!...

НАПОЛЕОНСЬКИЙ СКАРБ.

До банку в Шеґедині (Угорщина) селянин Формаєр приніс зі собою три торбини золотих французьких монет з часів Наполеона. Формаєр каже, що цей скарб дістав по своєму батькови, а той дістав його від діда.

ЗГОРІЛИ 900 ОВЕЦЬ.

В однім з фарм у французькій місцевости Вілля Кублей згоріло ціле господарство, при чому згинули 900 овець.

ЗА ОБРАЗУ ЧЕСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

Чеська преса однозвучно повідомляє, що начального адміністратора „Дзєнніка Польского" арештували чеські власти за образу чехословацької держави.

НОВА ПОЛЬСЬКА ШКОЛА В ТЕРНОПОЛІ.

Міська управа Тернополя приступає до будування нової вселюдної школи, що стане при вул. Котлярського.

СЛОНИ ПОЛІЦАЯМИ.

На вулицях столиці Сіяму, Банґкок, росли застрашаючо нещасливі випадки, бо наслідком спеки прохожі не звертали уваги на сиґнали поліцаїв. Тоді один старшина поліції впав на такий помисл: На перехресті вулиць станув із слоном. На даний знак слон витягав трубу в напрямі непослушного прохожого, а коли це не мало успіху, слон занурював свою трубу в приготоване відро з водою й обливав розсіяного прохожого. Цей спосіб дав дуже добрі висліди. Поліція дала вишколити кільканацять слонів, щоб потому дати під їх опіку найрухливіші місця на вулицях.

СИН УБИВ БАТЬКА.

В селі Кімнаті біля Почаєва син посварився з батьком. Прийшло до бійки, у якій син ранив батька в руку. Щоб настрашити сина, батько пішов до міста нібито по лікарське свідоцтво. Коли батько вертався з міста, син напав на батька і зарубав його сокирою. За кілька годин поліція арештувала сина і він признався до злочину. Сина відставлено до вязниці в Кремянці. Таке діється з браку освіти й освітніх товариств.

480,000 КИТАЙЦІВ УЧАТЬСЯ ЧИТАТИ.

Китайці в місті Шанґаю взялись енерґійно до боротьби з неґрамотністю і зорґанізували **200 шкіл для дорослих неграмотних.**

Китайці, як відомо, не мають азбуки, але окремий знак на кожне слово. Щоб знати китайську мову в письмі, треба знати тисячі значків.

Одначе 600 основних знаків вистарчає, щоби прочитати звичайний лист, написи по вулицях тощо. Тому управа міста Шанґаю **ухвалила навчити всіх неграмотних в місті читати ці 600 знаків.**

Наука є для всіх неграмотних **примусова, але безплатна.** 200 шкіл з умисне підготовленими до того вчителями вчитимуть від раннього ранку до пізної ночі, щоб уможливити кожному робітникови прийти у кожній порі до школи. Впродовж 2 місяців має кожний неграмотний навчитися читати.

Хто не прийде до школи, мусить заплатити кару 5 долярів.

Крім цього призначено окрему поліцію, яка всіх тих, що втікають перед школою, приводить до кляси. Управа міста сподівається зліквідувати продовж одного року неграмотність у місті.

УРЯД ВИДАВ 2 МІЛЯРДИ ДОЛЯРІВ ЗА 14 ТИЖНІВ.

За час від 1-го липня до 7-го жовтня федеральний уряд видав на свої видатки 2 міліярди 9 міліонів долярів. За той самий час уряд зібрав з податків і інших оплат 1 міліярд 74 міліони долярів, отже має недобір 935 міліонів долярів.

15,000 ЗЛ. ЗА МІСЦЕ.

Жидівські окописка належать до каґалів. Хто хоче, щоб його поховали на окописку, мусить заплатити. Каґали від багатих Жидів беруть великі гроші за місце. От у Варшаві за гріб для одного промисловця каґал узяв 15,000 зл. Родина заскаржила каґал до суду за вимушення. У Жидів інтерес завжди на першому місці.

ЗАЛИШЕНІ ДІТИ.

Совнарком — як повідомляє московський дописувач „Тана" — рішив карати по одному року тюрми батьків, що не мають охоти матеріяльно пікуватися своїми дітьми. В пашпортах советських горожан мають зазначувати суму аліментів, що її обовязаний платити власник пашпорту. Аліменти автоматично будуть стягати при видачі пенсії або заробітної плати.

ЗАЛІЗНИЧИЙ ЗЛОДІЙ.

В поспішнім поїзді Варшава —Львів арештували якогось підозрілого пасажира. Як виявилося, був це румунський громадянин Кароль Лімар, специаліст від залізничих вломів, що усипляв подорожних при помочі наркотиків. Його відставили до Румунії.

АРЕШТУВАЛИ ПАЛІЯ.

Німецька поліція арештувала індивіда, що підпалював ліси під Штутґартом. Арештований в останній хвилині вдарив себе в шлунок ножем. Ранений зізнав, що робив це з пімсти проти власника лісів.

ДЕ МЕЖІ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ЗВІРСТВА?

Як відомо, на підставі спеціяльного закона про охорону „соціялістичної власности" бували часті випадки, коли влада засуджувала на розстріл голодних селян, що на колгоспних полях зрізали колоски й виносили їх у кишенях по хатах, щоб у цей спосіб виживити своїх дітей...

Тепер закон про охорону соціялістичної власности, здається, буде поширений і на... яблука. Кореспондент московської „Правди", обїхавши Україну, виявив страшне „контрреволюційне шкідництво!" Показується, що в колгоспних садках овочі (зокрема яблука) не охороняються вартою й клеметами... Можна уявити такий жах — московський письмака самий бачив, що селяни в колгоспах та їх діти „самовольно сривают і кушают" яблука, та й несуть їх по хатах! Він негайно підрахував, що на території одного колгоспу за місяць „ґібнєт" 60 пудів яблук за літо — а за сезон „государство будет абваровано" (окрадене) аж... на 120.

„Правда" вимагає „рєшітєльних мер". Коли стріляють за зрізаний колос у полі, то чомуж цього не робити за „самовольно" зірване яблуко з колгоспного садку?... Де в світі можна бачити щось подібне?

ПІВ РОКУ ВЯЗНИЦІ ЗА 10 ГРОШІВ.

Окружний суд у Люблині присудив Мордка Пфлюха з Любомлі на пів року вязниці. Його вина є ось така: На залізничій стації в Холмі робив службу перед входом на перон урядовець Йосиф Палюх. В хвилині, коли на стацію віздив поізд, зблизився до нього Пфлюх і, даючи йому 10 грошів, бажав, щоб цей пустив його на перон. Урядовець виleґітимував його, і Пфлюх станув за те перед судом, що присудив його на пів року вязниці й 10 зл. кари за намагане перекупство урядовця.

НЕ ПАМЯТАЄ, КОМУ ДАВ 30 ТИСЯЧ ЗЛОТИХ.

Підчас пожежі в Черговї під Лодзею лікар д-р Ґоземський вручив комусь 30 тисяч зл., що виніс з горіючого свого дому. Опісля лікар іще раз увійшов до хати, щоб ратувати деякі річі. В міжчасі той чоловік, що тримав запакованих 30 тисяч злотих, щез без сліду. Д-р Ґоземський намагався відібрати собі життя.

В БУДИНКУ ДЛЯ БЕЗПРИТУЛЬНИХ І КОЛГОСПНИХ ЯСЛЯХ.

Колгоспники села Соколів Брід (Київщина) наводять такі випадки нелюдяного трактування дітей советськими „вихователями" в місцевому будинку для безпритульних і колгоспних яслях: „Вася Генік — хлопя 6 років, син колгоспника — підчас обіду в яслях одійшов од столу. За це вихователька Остропольць позбавила Васю обіду й поставила його в хліві. Там брудно й смердно. Хлів невеличкий, низький, доливка дуже вогка від гною. Семирічні хлопята — Ковальчук Миша та Добровольський Миша — часто вистоюють у цьому гною за всяку провину. З хліва нераз було чути зойки дітей". — („Вісті").

ІТАЛІЙЦІ ЗАЖУРЕНІ РІШЕННЯМ ЛІҐИ НАЦІЙ

РИМ. — Вистарчить тільки поглянути на вулицях на вираз лиць прохожих і на те, як вони вчитуються в часописні новинки, щоб переконатися, що ті лиця дуже серіозні й повиті сумом. Таке можна сказати про перше враження, яке викликала вістка з Женеви, в котрій подано, що на Зборах Ліґи Націй аж 51 держав ствердили, що Італія, розпочавши війну з Етіопією, нарушила артикул XII. статута Ліґи, а тимсамим згідно з артикулом XVI. тогож статута опинилася в стані війни з іншими державами, що є членами Ліґи.

ІСТОРИЧНЕ РІШЕННЯ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Голосування над справою нарушення Італією статутів Ліґи відбулося на Зборах Ліґи Націй так:

Лиш Італія заявила, що вона не нарушила ніяких статутів Ліґи. Австрія й Угорщина заявили, що Італія не нарушила тих статутів „під сучасну пору". Та ті три держави становлять, як кажеться, тільки 3% людства. А яких чотири піті людства заявилися проти Італії. Злучені Держави вже виявили свою невтральність. Не сказали свого слова покищо Німеччина, Домініканська республика, Ґватемаля, Параґвай і Ель Сальвадор. З 51 держав, що голосували в Лізі Націй проти Італії, поробили застереження: Швайцарія, Чіле, Уруґвай і Венецуеля. Лише Швайцарія заявила виразно, що вона задержить невтральність, згідно зі своєю історичною традицією, і не приложить руки до ніяких воєнних санкцій, або такого, що може нарушити її невтральність. З того виходить, що властиво тільки 47 держав погодилися виступити проти Італії з санкціями.

Заступники держав давали згоду мовчанкою. Тільки заступники Франції й Анґлії виразно зазначили, що вони сповнять свої обовязки. Французький премієр Ляваль додав, що Франція доложить старань, щоб конфлікт був полагоджений мирним шляхом. Найгостріше виступили проти Італії Совети, Юґославія і Греція.

ЯК ЦЕ МОЖЕ ВИГЛЯДАТИ В ПРАКТИЦІ?

РИМ. — В Італії толкують собі нове положення, яке спричинило рішення Ліґи Націй, у такий спосіб, що Італія зможе таки діставати те, що її потрібне, з Німеччини через Австрію, а навіть Швайцарію.

МОРСЬКА БЛЬОКАДА.

РИМ. — Рахуються з тим, що Анґлія і Франція готові розпочати морську блькоаду. Це, як заявили в Італії офіційно, означатиме війну в Европі.

ЗАЧИНАЮТЬ НЕНАВИДІТИ ЛІҐУ.

РИМ. — Досі вся преса і загал відносилися до Ліґи Націй з увагою, а тепер з ненавистю. Пишуть, що не Італію, а Ліґу Націй треба узнати тою, що викликує війну.

ПЕРША САНКЦІЯ.

ЖЕНЕВА. — Італійський представник барон Помпео Альойзі хотів на запросини американського кореспондента вияснити через радіо погляд Італії на рішення Ліґи Націй і італійсько-етіопський конфлікт. Та американська публика не мала змоги почути цеї промови, бо британійський почтовий уряд відмовився передати її до Америки.

ІТАЛІЙЦІ ПОСУВАЮТЬСЯ ДАЛІ.

РИМ. — Воєнні комунікати подають, що італійська армія позанимала нові позиції, посуваючись далі вперед. Все те відбувається дуже обережно. Навіть не бомбардують відпустового міста Аксум, щоб тим не зразити собі населення.

ГРЕЦІЯ СТАЛА МОНАРХІЄЮ.

АТЕНИ (Греція). — Тихо й без проливу крови знесено в Греції республиканську конституцію і привернено назад монархію. На престолі засяде знову бувший король Юрій, що живе в Анґлії. Перевороту доконали пять військових командантів-ґенералів. Маршал Кондиліс став премієром нового провізоричного уряду. Дотеперішній премієр Тсалдаріс запротестував проти цього перевороту в парляменті, натаврував ґенералів і військо за їх втручування до політики і заявив, що ні він ні його партія не беруть за цей крок відповідальности.

ОТТО ТЕЖ ХОЧЕ ПРЕСТОЛА.

ВІДЕНЬ. — Архикнязь Евген прочитав у Вайдгофені листа від бувшого престолонаслідника Отта Габсбурського. В тім листі Отто відповідає на заіменування його почесним горожанином цеї місцевости. Він виразно зазначує, що хоче вернутись до Австрії, а тільки нечесність сусідів є перепоною до його повороті. Це відноситься до малої антанти, котра, як відомо, є проти повороту Габсбурґів на австрійський престол.

НАРІД ПРОТИ ІТАЛІЇ.

ВІДЕНЬ. — Якіб не були арґументи австрійського уряду за те, щоб стояти по стороні Італії, сентимент загалу є інший. Навіть по школах видніють написи „Хай живе Салясі!"

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Se nd Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accept I for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграниці:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗНОВ УСЕ ПО СТАРОМУ?

Знову зібралася річна конвенція Американської Федерації Праці, що обєднує велике число американських робітничих юній, і на кілька днів звернула увагу думаючого громадянства на ріжні пекучі питання американського робітництва.

Зі звіту виконного уряду організації, предложеного конвенції, видно, що перед конвенцією, а тимсамим перед членством, ба що більше, перед усім робітництвом Америки, ще далі стоять як важні питання ті самі проблеми, що стояли перед ними вже неодин рік.

Отже ще раз справа організації юній: чи за фахами, чи за промислами. Ще раз ті саме спори в будівельних юніях. Ще раз питання дитячої праці.

Таксамо старою є проблема організації робітничої партії. І старим теж є пропоноване уряром рішення цеї проблеми, його вигукування: „Геть зо спеціяльною партією праці!" Чим завзятіше підносяться голоси за таку партію, чим більше нагромаджується фактів, які показують, що старі великі партії не заступають як слід інтересів робітників, тим упертіше кричить уряд Федерації Праці, що окрема партія праці не потрібна.

Таксамо старою є боротьба в рядах Американської Федерації Праці між комуністами й противниками комунізму. Новим тільки є пропонований урядом засіб цеї боротьби, а саме виключення з юній усіх комуністів. Не можна сказати, що це найкращий крок. Престиж Американської Федерації Праці, здається, зискав би більше, якби Федерація Праці потрафила приборкати комуністів, не викидаючи їх з юній. Для цеї боротьби Федерація Праці лучиться з Американським Легіоном, організацією ветеранів великої війни, котрої члени, як це виразно говорили провідники Федерації Праці, нераз виступали проти робітників у страйках.

Не причиняється теж до престижу цеї федерації робітничих юній той уступ звіту виконного уряду, що говорить про гарний зріст юній за час „Найри" та про застій юній по поваленню „Найри" судом. Це показує, що юнійний рух занадто багато ждав від піддержки уряду, а замало спирався на власні сили.

Не зможе теж принести слави Американській Федерації Праці половинча заява щодо боротьби проти рекетірства в юніях. Тут Федерація повинна би бути хоч так завзята, як проти комуністів, та замісць того бачимо якусь здержливість, що мусить зробити враження нещирости, а тимсамим викликати враження, що між урядом і рекетірами по юніях є якісь тайні звязки. Це не може причинитись до зросту робітничих юній.

МІЖ ДВОМА ВЕЛИКОДЕРЖАВАМИ

(Дискусійна стаття).

До питання: з ким нам іти?

Недавно помістив п. Ляхович дуже цікаву статтю, де висловлює погляд, що не в Німеччині слід нам шукати союзника для наших майбутніх визвольних змагань, а в „другому таборі", що його „чоловим представником" є Англія. На маргінесі цієї статті дозволю собі висловити декілька завваг.

Не зовсім ясно, що саме автор розуміє під цим „другим табором". Німецький дипльоматії нераз „вдавалося" збільшити до рекордового максимум скількість своїх ворогів — та хіба ані аліянти з 1914 р. ані загрожені апетитами III Райху не творять якоїсь групи, що своєю ціллю ставилаб розчленування котрогось із наших займанців. Скоріше можнаб було припускати, що автор мав на думці крім Англії лише Італію з її наддунайськими сателітами — державу, що зо своїх імперіялістичних плянів не виключувала й чорноморського басейну, а з огляду на довгі побережжя, не захистні перед сильною фльотою, мала опінію вірної союзниці Англії. Тимчасом стаття п. Ляховича появилася вже в часі, коли етіопська справа заставила нас підати ревізії поняття ненарушимости того союзу.

Автім тому, що стаття занимається виключно Англією, можемо полишити інтерпретацію неясного місця та перейти до самої тези.

Аргументи, що на них вона опирається, можна поділити на дві групи: одні з них характеризують Англію та Німеччину; другі — дотеперішнє та імовірне майбутнє становище обох великодержав до України.

Міжнародне положення Англії є, на думку автора, куди певніше ніж Німеччини, що, здійснюючи свої пляни, знову поставить проти себе ввесь світ. Також самі загальні напрямі закордонної політики Англії, — як запевняє автор, для нас більше надійні, ніж Німеччини, що „мимо свого войовничого наставлення та ревізіонізму є в дефензиві".

Що Німеччина часом переходить в скромну дефензиву — це правда; та бувало воно лише в спорадичних випадках, щоб видобутися з дурної ситуації, куди заводять її час до часу надто „сильні" потягнення. Та чи в загальному більший динамізм можна добачуватися в англійській політиці?

Англія нераз обстоювала німецькі ревіндикації — та чи не йшло тоді про чисто тактичні маневри з метою, привернути європейську рівновагу, захитану французькою гегемонією? Впливові Англійці патронують Мадярам — та чи їхній дещо плятонічний ревізіонізм не нагадує трохи тачочок плятонічного лібералізму відомого поміщика з новелі Коцюбинського „Коні не винні"? Це на західній арені.

А на східній? У традиційних англьо-російських змаганнях за Схід Москва все була в наступі, Альбіон — все в обороні. І то, в обороні може надто обережній, може надто підпорядкованій своєрідній „засаді зберігання енергії".

Англія здебільша вдоволювалася самою обороною загрожених позицій; в її стратегії стрічаємо небагато посунень, що їх можнаб назвати активною дефензивою. В часі вірменських погромів англійська фльота збливилася до проливів, та „уважала за відповідне" не впливати на Чорне море. 1918 р., коли біла імперія перестала існувати, Англійці заняли Закавказзя та Закаспійщину, та знову „уважали за відповідне" чим скорше евакувати ці краї, ще заки війська червоної імперії туди ввійшли. Невже справді історія оправдує надію на те, що та обережна англійська збройна рука, яка 1919 р. не зарискувала ставити чоло тодішнім червоним бандитам за кавказьким валом, зажеететься на наші безкраї та беззахистні рівнини проти сьогоднішньої червоної армії?

Повстання 45-міліонової Української Держави — буде це могутній тектонічний землетрус, якого наслідки европейська дипльоматія ледви чи зуміє злокалізувати між Припятю та Чорним морем. Тимчасом Англія є одним із грубших акціонерів-основників тієї спілки взаємних обезпечень, що звуться **повоєнною Европою**. Навпаки, Німці душаться в казаматах тієї повоєнної системи — як і ми. Коли Німеччина підносить руку проти сучасних границь, не діє їй про переведення одного зручного дипльоматичного маневру, а про боротьбу за можливість розвитку, за майбутнє, за існування.

З боку Англії не грозить нам Drag nach Osten, кольонізація, — це правда. З боку Гольяндії також ні... Проїздка на тресованому англійському понї безпечна, спокійна — та чи не заповільна? Чи не скоріше донесе нас до мети дикий німецький мустанг? Донесе або рознесе — таке питання насувається, та його розвязка залежить у першій мірі від нашої сили та зрілости. Риск існує — та чи слід його боятися, коли йде про ціль настільки важну як незалежність?

З черги перейдім до другої категорії аргументів та застановімся, чи зокрема українська закордонна політика може більше чекати від Англії, що „має багато причин прямувати до створення Української Держави", ніж Німеччина, що, стаючи фронтом до одного з наших ворогів, мусить шукати попертя у другого — нашим коштом. Історія не записала золотими буквами українсько-німецького аліянсу. Коли німецькі війська прийшли 1918 р. Україні на поміч, нам осталась хіба молитва „хорони нас, Боже, перед союзниками, бо з ворогами якось самі собі дамо раду". Справді—ледви чи большевицький наїзд захитав нашою державністю більше, ніж гетьман із своєю реакцією та федералізмом — все те made in Germany.

На жаль, цяж сама історія пригадує нам, що й Англія „не звертала уваги не тільки на наші інтереси, але навіть на наші настрої та почування".

Нікуди правди діти, Англія зробила гарний жест, визнаючи нашу державу вже в її ембріональному стані. Та коли ця сама держава ввійшла на шлях консолідації та повної незалежности, Антанта ущасливила її... десантом французьких частин, що відібрали нам наше побережжя, щоб заложити на ньому резерват для штучного плекання вигибаючих чорносотенних шакалів. Правда, цей осібняк, що назвав Голову нашої Держави бандитом, не носив англійського однострою, однак репрезентував він Антанту.

Коли таких представників висилала Антанта на Україну, коли наша країна осталась поза британською смугою ділання, то не сталося це хіба без волі англійського уряду, що знав нотирійне русофільство Франції і не уявити собі, як уже вона своїх повновластей на Україні. Зрештою Англії, що на Сході мала тоді повну перевагу, ніколи не було запізно вглянути у франкоукраїнські відносини, коли взяти під увагу, що Франція зовсім не лишила Англії вільної руки на Кавказі, стежила за її. політикою через військову місію в Тифлісі.

Зате Англія — наскільки мені відомо — не тримала вже тоді на Україні ніякого дипльоматичного чи хочаб військового представництва. На північ від кавказького хребта репрезентував її лише відпоручник при денікінському уряді „Юга Росії" — той пост постійно був обсаджений людиною, яка добре не зясовувала собі, чи носить англійський френч, чи золоті пагони.

З материнською печаливістю підтримувала Англія свойого добровольчого пупіля на рахітичних ноженятах; схоронила його на свої кораблі, коли він у панічному страху втікав перед голодними, дрібними червоними бандами; терпеливо чекала, доки Врангель не зволив покінчити свою кримську фарсу; знову забрала розбиту отару банкротів; знову держала їх роками на ласкавім хлібі.

Довго тревала англійська інтервенція. Не один пароплав із англійським прапором на щоглі, а з англійським добром під покладом причалив до Новоросійська. Не один біліон фунтів втонув у російському трясовинні, а всетаки збудувати на ньому противобольшевицьку греблю Англії не вдалося. А рівночасно українські війська без ніякої підмоги тримаючи большевицький напір, здобули Київ, зблизилися до Одеси, — і дістали в плечі удар від добровольчої армії. Від армії, озброєної Великою Британією.

Англійці глядять на все власними очима й вміють бачити. Можливо, що Foreign Office вихіснував досвід своєї повоєнної політики у Східній Европі, що виправив її лінії на майбутнє. Можливо, що в англійській публичній опінії та в плянах англійської дипльоматії відбулися від того часу основні пересування.

З того боку Каналу стрінули ми після війни чимало виявів прихильности. Ми не забудемо, що англійська дипльоматія боронила перед Польщею Східну Галичину; що ніяка нація не висловила нам стільки співчуття, не дала нам стільки опертя в лихоліттю, що англійська; що з трибун лондонського парляменту не раз пригадували совісти світу наші потоптані права.

Ми повні симпатії та вдячности для наших англійських приятелів, повні пошани для їхньої нації та імперії. Та ми не можемо ясно вирівнити, де кінчається християнське милосердя для жертв большевицьких та польських знущань, а де починається постанова поперти відбудову Української Держави. Ми не сміємо давати зводитись ілюзіям, забуваючи, що уряд Великої Британії свойого останнього слова в українській справі ще не сказав. — („Українське Слово").

Лев Морозевич.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Р. С., Еленвил, Н. И. — Кожна література складається з двох частин: з усної словесности (фолькльору) і з творів, писаних ріжними письменниками. Ріжниця між усною словесністю й літературою писаною та, що усну словесність створив нарід (автори не відомі), а літературу писану творять автори відомі. Пісні історичні, політичні (патріотичні), чумацькі, салдатські, рекрутські, коломийкові, балади й романси належать до усної словесности, якщо їх витворив нарід (колективно); коли ж такі пісні створили поодинокі автори, тоді вони належать до літератури писаної. Монольоги, новелі й фацеції, пісні прозою, належать до усної словесности, або до літератури писаної — залежно від того, хто їх створив: нарід чи поодинокі письменники.

Байка — це таке оповідання, в якім дієвими особами виступають звірята, ростини, а то й мертві річи. Казка — це таке оповідання, в якім виступають живі люди.

„Подушечка", „малюсенький", „малючок", „малючкий", „малюхний" і „матка" — це слова щиро українські, бо їх наш нарід від непамятних часів уживає. Вони вживаються вільно і в нашій писаній літературі. Що такі слова знаходяться і в мові польській, це ще не доказ, що ми їх уживати не можемо. В кождій славянській мові є дуже багато таких самих слів, бо їх джерело: мова праславянська. В мові польській ці слова польські, в чеській чеські, в російській російські, в сербській сербські і т. д. Очевидно, що в мові українській вони українські.

Польонізми це такі слова, які хтось узяв з мови польської живцем або з малою зміною і вживає їх у якійсь іншій мові, хоч вони з духом тої мови не годяться і дотична мова їх не знає. Ось кілька польонізмів, що їх подибуємо часто в мові українській: вирок, (присуд, засуд), наразі (покищо), прецінь (адже, чейже, проте, всеж, всетаки), рівнож (також), противно (навпаки), скуточний (успішний), позірний (споводний), обоятний (байдужий), лічити (лічкувати), нічого іншого (ніщо інше), просити о щось (просити чогось) о годині (в годині), після мене (на мою думку, на мій погляд), мимо того (не зважаючи на те, проте).

У Вашім листі подибуємо ось-такі прогріхи супроти нашої мови (вичисляємо найважніші): кошта (польонізм) — треба: кошти; що б (щоб); так великим здобутком (польська фраза) — треба: таким великим здобутком; дещо (дещо); що до (щодо); гутирку (гутірку); місто (русизм) цього (замісць цього); вернув у фабрику (вернувся у фабрику); салдацькі (салдатські); рекруцькі (рекрутські); між байкою а казкою (польонізм) — треба: між байкою і казкою; матірної мови — ліпше: материної мови, бо слово „матірний" відноситься до „матірка" (коноплі, що дають сімя) — матірне прядиво, матірне полотно.

На випадок, якби щонебудь було Вам іще неясне, просимо звернутись до нас, а ми охотно відповімо.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина I.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

— 71 —

Не думай, Насте, таких думок. Ти бачиш недалеко. Ти живеш цим днем, одним кадубом муки, одною боднею сала. Ти глянь навколо. Твої „шмаркачі" ростуть, кріпнуть, стають людьми. А коли виростуть, розірвуть вони твоє тісне кубелечко, розірвуть, розшматують і не матимуть ані під собою, ані над собою. Мовчи, Насте!

Настя мовчить. Настя стулила тісно свої тонкі сухі уста. Очі її крицею блищать, крицею холодною, орошеною людським жаханням. Мовчи, Насте, бо твій дужий, твій барчистий чоловік, твій гарний, чорнобородий, звір ступає широкими ступами по засипаних снігом дорогах. Він пробирається за ліси, на степ. Там „землі" багато. Там лани широкі.

Він ступає з села в село: — Ми чули, що пан ваш продає „имение..."*) — Ні. То він торік щось думав. Тепер не чути вже. Наші люди також хотіли б купити. От ви зайдіть, попитайте до Рохманова.

Матвій мандрує до Рохманова. У Рохманові невигідно. Багно саме та мочар. Кусничок поля кращого є, але до нього три рази стільки сінокосу.

З Рохманова перейшов до Шумська. Погане містечко. Сама жидва. Пан продає клапоть добрий, але заціпив, як за матір. Пішов далі. Села, села, села. Обходив, обпитав — нічого не вскурав. Вернувся додому за тиждень — наче не людина, — різал'-ма, ніякого толку з того, хіба що чобота розташив, що на день латання буде.

Полатав чобота, трохи відпочав і знов подався. Цей раз до Остріг. Хтось там наряв у якогось графа. Але не подобалося. Піскувате, громиш. Не варто селитися на тому. Вернувся без нічого. Стільки страчено дорогого мужицького часу. Матвій ходить, морщить чоло, міркує. Кроки його широкі, потужні. Настя новий клопіт має. Виходить заміж хрещениця Катерина. Виходить якраз за Павла, що у церковному хорі тенором співає, що носить чоботи хромові за сім рублів з кальошами, що випиває з дяком на поминальницях наливки, що, кажуть, на пана вчитись хотів та заломився.

Настя тошніє: Боже, Боже! Хіба з такого хлюста господар буде? Тільки й має, що хромові чоботи та зіркаті очі. Загине воно за ним. Молодедурне...

Володька ця новина прибила. Не хотів вірити, щоб Катерина вийшла заміж... Катерина його, Катерина „наша". А хто тепер прийде, дзвінко засміється, обійме Володька і розцілує його? Володько від неї одної набравсь смаку ласки. Вона, як панянка. Вона не соромиться обіймати при людях, не соромиться стрибати, не соромиться голосно, з вогнями очима, сміятися.

Володько наперед відчув неприязнь до будучого чоловіка Катерини. Певно зіркатий, з довгим носом і чорний, як Жид.

Була одлига, віяв гнилий вітер, на хаті виділа вода. Вечоріло. У хаті клалися знайомі тіні вечора. З двору вгониться заспаний Василь... Катерина! — крикнув він. — Молода! У вінку!... З дружкою!

Володько затремтів і серце швидко забилося. Настя метнулась по хаті, підсунула під припічок цебрика, застелила стола, поправила подушки. — Замітай, Володьку, хату! — крикнула.

Іншим разом Володько ледви чи послухав би виконувати таку мізерну бабську працю, але тепер нема часу роздумувати. Метнувся, як опарений, обхватив обома руками держак і шкрібе земляну долівку. На половині замітання Настя вихопила з його рук віника та почала швидко зганяти в кочубник грубше сміття.

І тільки що скінчила, як до хати увійшов Матвій, скинув закурину вовняну шапку і обтер рушником пітне чоло. — Катерина вже на дворі, — сказав він здержано-радісно.

В ту саму мить у сінях затупотіло, Володько і Хведот забилися в кут, астя поправляє спідницю, Матвій прибирає поважнішого вигляду! Двері відчинилися і, шелестючи шовковою, темно-гнідою шовковою спідницею, швидко ввійшла Катерина, а за нею дружка.

Володько надто здивувався, що вона не сміялася, не віталася так радісно, як звичайно. Замісць того підійшла до батька, вклонилася аж до землі, не якну торкнулися і впали баргисті стрічки з голови, — проговорила: — Прошу вас, тату, благословення раз, другий, третій...

— Хай Бог благословить — раз, другий, третій, — перехрестив Матвій Катерину, поцілувався з нею і дозволив їй поцілувати його руку.

Це саме сталося з Настею, при чому Настя заплакала, а Володько не видержав і голосно схлипнув також. Він відчув, що хтось обіймає його, чув на своїх устах і щічках гарячі, мокрі дотики і від того було ще більше боляче.

Опісля Настя ицварила сало і ковбасу, журилася, що нема ані чарки горілки, що дівчата таку путь летіли, а тут навіть нема чим кров розігріти. Матвій розпитував подробиці весілля — головно грошову сторінку, а Володько дивувався, хто і як навчив Катерину так себе тримати, бути такою пишною і поважною. У вінку і стрічках вона видавалася кралею. — Ох, ти моя пастівко, ти моя лебедице! — проказувала пораючись Настя. І поцо ти такою молодою світ собі вяжеш? Чи ти вже перестарица така? Чи не знайшла б собі пари, чи хоч нагулялася, надивувалася? Будеш, дитино, нераз нарікати, та не вернеться. Згадаєш моє слово...

— Ні, мамо. Не нарікатиму. Він гарний і добрий, він шанує мене, а я його... Ми будемо щасливі...

Через тиждень батьки поїхали на весілля. Діти лишилися самі дома. Коли вернулися, Володько дістав коровайну гуску, калача і білу батистову хустинку. Не знав, чи брати її, чи ні, чи радіти, чи плакати. Знав, що це від неї, від Катерини. Коли брав хустину до рук, здавалось, чув шелест шовкової спідниці, дотики вогких теплих уст на своїх щоках. Нема вже Катерини. Не вернеться. Він знав, що вона вже ніколи не буде для нього такою, якою була до цього часу.

Так минула і відійшла у вічність перша велика сердечна любов Володька, яку він носив і чув завжди як хвилююче незрозуміле відчування, повне тепла, ласки, приємних святих уявлень.

—о—

Розпускає і розпускає. На калузі рухнув лід, вода залила сіножаті. Дме гнилий західній вітер. Сосни гнуться і шумлять. Старі верби брязкотять вітями, вітер літає боком і кряче.

Масляна. Буде рання весна. Червоний дикий півень виходить за хату, вилазить на кілець, що над картопляною ямою насипаний і на цілe горло кукурікає. Володько вже не боїться його. Хай тільки спробує, підійде...

(Далі буде).

*) Маєтність.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

БІДНИЙ ТОВСТЮХ.

Департамент психольоґії в Мишиґенськім університеті покінчив розсліди над товстими хлопцями. Товчком до розсліду було спостереження професора психольоґії в цім університеті, Вилієма Пислбері, що товстих хлопців дуже мало серед студентів. Він хотів довідатися, чому саме.

Розслід показав дослідникам, що товсті хлопці мають досить інтеліґенції, що під тим оглядом вони зовсім не уступають худим. Одначе дослід потвердив, що вони до науки не потягають.

Чому саме? Дослідники кажуть, що така вже натура товстих хлопців, що вони не проявляють більшого зацікавлення ні наукою ні науковими ступнями. Це, очевидно, не є ніяким виясненням, а тільки сказанням тої самої думки іншими словами. Це щось немовби собака, що вганяє за власним хвостом.

Чому товсті хлопці не дбають за наукові ступні, не важне, одначе чому саме товстюхи не люблять науки, варта би знати. Може це кинуло би світло на нашу народню поговірку: хлоп воліє довгу ковбасу, ніж довгу науку.

ПОШАНУВАННЯ ДЛЯ ІСПИТІВ.

Пошанування для іспитів знайшлося нагло перед зеркалом, коли справа іспитів на вчителів науки здоровля в шкільнім департаменті міста Ню Йорк опинилася перед державною прокураторією.

Показується, що один з 880 аплікантів, що подалися були до цього іспиту, роздобув десь спис питань, які будуть ставлені при іспиті. Очевидно, ввесь іспит був шахрований. Себто апліканти, які знали питання наперед, не потребували вже вчитися цілого предмету, а тільки відповіди на питання. Показується далі, що той аплікант заплатив за спис питань 100 долярів.

Як люди женуть за свідоцтвами з іспитів, а не за наукою, то й дива нема, що такі річи трапляються.

МУСОЛІНІ СЛІДАМИ ЦЕЗАРА?

Виправа Мусолінія на підбій Етіопії пригадує американському історикови Гаріови Елмерови Барнесови підбій Ґалії Римлянами (Ґалія — це нинішня Франція).

На чолі підбою станув римський ґенерал Юлій Цезар. Почав він кампанію в 58-мім році до народження Христа. Країна мала тоді коло 10 міліонів населення. Були це переважно люди з ріжних ґалійських племен. Люди відважні, боєві. Цезарова армія ніколи не мала понад 50,000 вояків. Ґалійці могли зібрати проти нього армію, кілька разів більшу.

Війна тревала 10 літ. За той час Цезар добув приступом коло 800 фортець, покорив коло 300 племен, бився проти якого міліона вояків, убив коло міліона людей і взяв другий міліон у полон.

Секрет його успіху розглядають тепер французькі історики й згідно приходять до переконання, що була це перемога вищої воєнної техніки над нижчою. Ґалійці від двіста літ не робили ніякого поступу у воєнній штуці. До битви вони йшли гурмою, не виставляючи ніяких стеж, не закриваючи крил, не шукаючи слабих сторін ворога, не вживаючи ніяких воєнних маневровань. У бій вони кидалися збитою масою, зо сфорами великих собак, з диким криком і ревом, з трубленням на рогах, роблячи якнайбільше галасу.

Це спершу Римлянів непокоїло, але вони скоро до цього привикли, бо пізнали, що крикливий вояк не все добре бється. Вони пізнали, що в них кращі списи, мечі, що вони вміють захоронятися краще, що вони вивідуються, як неприятель іде, як він розкладається на ніч, де він відслонив свої сили, і таке інше.

Читаючи про цей підбій Франції Римом, дивуєшся: чи не буде тепер похід Риму на Етіопію повторенням походу Цезара на Ґалію?

ЧИ МОЖЕ СЛІДАМИ ПИРГА?

Знає римська історія ще одну цікаву війну, війну Риму з Пиргом, королем Епіру. Того короля упросили собі за провідника грецькі кольонії в Італії, що воювали з Римом. У 280-тім році перед Христом Пирг прибув до Італії з 25,000 війська й з 20 боєвими слонами. У першій битві з Римлянами він застрашив Римлян появою великих звірів і виграв битву. Одначе він мав такі втрати в бою, що потім сказав: „Ще одна така моя побіда й Римляни війну виграють".

Його слова справдилися. З часом Римляни освоїлися з слонами й Пиргови прийшлося з Римом миритись. Від того часу іменем Пиргової побіди називають побіду, котра побідникови не дає ніякої користи.

Власне таку побіду ворожить Мусолінієви відомий німецький письменник Еміль Людвіґ, що приїхав тепер на двомісячну відчитову туру до Америки. Він каже, що навіть на випадок, як Італії вдасться побити Етіопців, то ця побіда покажеться невартною втрат. По нашому говориться: не оплатиться шкіра за виправу.

ВІД КАРПАТ ДО ДОНУ...

Розбиті політичними кордонами, не всі Українці зясовували собі справу з того, які та як багато земель замешкують їхні одноплемінники. Найменше такого почуття було на початку XIX. століття, коли то порвалися давні козацько-братські й торговельні звязки між Львовом і Києвом, а нові ще не навязалися. Тоді дуже рідко згадували Наддніпрянці про Галичину.

Одним із цікавіших є окреслення соборности українських земель у байкаря П. Білецького-Носенка. У вступі до своїх байок, написаному десь у 30 рр. мин. сторіччя, він пише:

„Мене приймуть в землі веселой і плодючой
Од гір Хорватських до рівнин,
Де Дніпр реве в борах, мутить піски під кручой,
Під кельями святих, пливе за тихий Дін,
Де чумаки гуляють
І по-українськи народи розмовляють".

Є це мабуть перше окреслення цього роду в новій українській поезії. Звідтіля мабуть і пішло означення від Карпат до Дону. (Давніша назва Карпат була: Хорватські гори, сучасна назва, порівнюючи, нова. Хоч походить мабуть іще від Сташіца, з початку XIX. ст., загально прийнялося щойно кількадесять літ пізніше).

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Ювилейний Комітет в Джерзи Сіти повідомляє місцевих і позамісцевих гостей, що тікети на вечеру в неділю, 20-го жовтня продається найдальше до середи, 16-го жовтня.

Тому Комітет просить тих, хто хоче взяти участь в тій вечері, присилати свої замовлення до означеного дня, бо при вступі не будемо продавати тікетів. — Замовлення належить слати до: 238

HARRY JEWUSIAK, 77 MORRIS STREET, JERSEY CITY, N. J.

Тікет на ювилейну вечеру $1.50.

М. Костишин.

ВЧОРА Й СЬОГОДНІ

(Памяті Миколи Костева).

Ще вчора безрадний боровся з судьбою,
Журився про долю свойого народа,
Ще вчора тужливі слова гомоніли:
„Коли в край наш милий вернеться свобода?"
Ще вчора думками блукав по Вкраїні,
Там бачив жорстоку червону підлоту,
Ще вчора гіркії в нього лоскотали,
Коли пригадав він шляхоцьку роботу.

Ще вчора словами взивав всіх до пімсти,
Бо вірив, що світ цей для всіх однаковий...
Сьогодня уста ті замовкли навіки,
Замкнулися очи, заснув ум здоровий.

Вже більш не розкаже про юність химерну,
При ній же на нашу долю не поверне.
Не змалює словом того еміґранта,
Те життя убоге, нужденне, мізерне.

Заснув! Все замовкло, тугою сповите.
(Не озветься батько: Де сини? Де мати?).
Сьогодня на ньому виросла могила,
Що з нею про долю буде розмовляти.

Спи, друже, спокійно по трудах, утомі,
Землиця для тебе нехай пером стане.
Сни про гірку долю свойого Народу
До часу, аж сонце до нас щиро гляне.

НЕ ПРИСЛАЛИ СТАТИСТИКИ Й ІСТОРІЇ

ДО ПРОПАМЯТНОЇ КНИГИ У. Н. СОЮЗА ОСЬ ТАКІ ГРОМАДИ, В ЯКИХ Є ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗА:

Алтуна, Па.,
Амбридж, Па.,
Амстердам, Н. Й.,
Ансонія, Конн.,
Асторія, Л. Ай.,
Обурн, Н. Й.,
Барнесборо, Па.,
Белфонт, Па.,
Бентлейвил, Па.,
Бетлегем, Па.,
Бервик, Па.,
Бінґгемтон, Н. Й.,
Бавндбрук, Н. Дж.,
Бриджпорт, Конн.,
Кемпбел, О.,
Кантон, О.,
Карнеґі, Па.,
Сентрал Фолс, Н. Й.,
Котсвил, Па.,
Кос-Коб, Конн.,
Кромптон, Р. Ай.,
Данбері, Конн.,
Дербі, Конн.,
Десlодж., Мо.,
Дургамвил, Н. Й.,
Донора, Па.,
Істон, Па.,
Едвардсвил, Па.,
Ірі, Па.,
Етна,
Експорт, Па.,
Іст Шікаґо, Інд.,
Форбес Ровд, Па.,
Форествил, Конн.,
Фар Ракавей, Н. Й.,
Фарел, Па.,
Ґалвей, Н. Й.,
Ґлестонбері, Конн.,
Ґлен Лайон, Па.,
Гартфорд, Конн.,
Гастинґс он Гудсон, Н. Й.,
Гемпстед, Л. Ай.,
Голийок, Масс.,
Гомер, Па.,
Ізелін, Па.,
Ізелін, Н. Дж.,
Джамейка, Л. Ай.,
Джінет, Па.,
Джолієт, Ілл.,
Джессуп, Па.,
Канзас Сиҭі, Канн.,
Кентон, В. Ва.,
Лейквуд, О.,
Лейтроб, Па.,
Локост Пойнт, Мд.,
Лундіс Лейн, Па.,
Лічбурґ, Па.,
Мадісон, Ілл.,
Маганой Плейн, Па.,
Менвил, Р. Ай.,
Мейнфілд, Па.,
Милвил, Н. Дж.,
Майнерсвил, Па.,
Москіґан Гайтс, Міш.,
МкКіспорт, Па.,
Монт Кармел, Па.,
Назарет, Па.,
Нескегонінґ, Па.,
Ню Александрія, Па.,
Ню Бронсвик, Н. Дж.,
Ню Кесл, Па.,
Ню Провиденс, Н. Дж.,
Найаґара Фолс, Н. Й.,
Норвик, Па.,
Ормровд, Па.,
Пікскіл, Н. Й.,
Піорія, Ілл.,
Портленд, Оре.,
Фінікс, Ілл.,
Плейнсвил, Па.,
Провиденс, Р. Ай.,
Плейнфілд, Н. Дж.,
Ривергед, Н. Й.,
Ровей, Н. Дж.,
Росфорд, Огайо,
Рон, Па.,
Саґіно, Міш.,
Сейр, Па.,
Скрентон, Па.,
Шарон, Па.,
Сімсон, Па.,
Сликвил, Па.,
Смок Рун, Па.,
Савт Плейнфілд, Н. Дж.,
Соблет, Вайоминґ,
Сайксвил, Па.,
Стейпелтон, Н. Й.,
Сейнт Луіс, Мо.,
Шенандоа, Па.,
Тамс, Ва.,
Тонтон, Масс.,
Тейлор, Па.,
Толідо, О.,
Томастон, Конн.,
Торп, Вис.,
Ютика, Н. Й.,
Вандерґріфт, Па.,
Вестбері, Н. Й.,
Вестчестер, Н. Й.,
Вест Гамонд, Ілл.,
Вест Нютон, Па.,
Вилминґтон, Дел.,
Вудгейвен, Н. Й.,
Вудлон, Па.,
Вайстон, Л. Ай.,
Вест Гарвей, Ілл.,
Віліямставн, Н. Дж.,
Єйсборо, Па.,
Йорквіл, О.,
Йонґставн, О.,
Зейнсвил, О.,
Зіґлер, Ілл.,

СОЮЗОВЦІ З ВИЩЕ ЗГАДАНИХ ГРАМАД!

Ми певні, що Вам усім залежить на тім, щоб у Пропамятній Книзі У. Н. Союза була коротка історія тих громад, в яких Ви живете і працюєте і де виховуєте молоде наше покоління в такім дусі, щоб воно заняло по Вас місце й продовжувало там українське життя. Треба те вписати в Пропамятну Книгу, що Ви там жили і працювали. І тому ще раз просимо Вас **негайно** подати нам хоч короткі відомости про те, як довго живуть Українці в тій і тій громаді, скільки приблизно є там Українців, чи є церква, школа, Народний Дім, бібліотека. Подайте далі число наших товариств, а ще далі число бизнесменів та професіоналістів, як адвокатів, лікарів, учителів, інжинірів, аптикарів і т. д.

Якщо кожна громада виповнить ось так свій обовязок, то матимемо образ життя нашої іміґрації в Америці. Просимо наших громадян зрозуміти вагу цеї загально народньої справи і надіслати потрібні інформації на адресу „Свободи".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Український Лемківський Комітет у Филаделфії.

Перші українські лемківські збори у Филаделфії скликано в четвер, 3 жовтня, в 8 годині вечором у салі Товариства Горожан при 847 Н. Френклин стріт.

П. Іван Борисевич відкрив збори та пояснив ціль зібрання. На Лемківщині Поляки нищать усе, що українське, поділили громади, парохії, а навіть і родини, казав він. Справа лемківська не є справою самих Лемків, але всіх Українців. Бо як Полякам вдасться знищити Лемків, Гуцулів і Бойків, то якаж сила українська лишиться під Польщею?!

Щоб до того не допустити, нам треба подбати тут в Америці, щоб чим скорше подати поміч Лемківщині, яка тільки буде можлива. Я вірю, що всі громади, парохії і всі організації поспішать з помічю українській Лемківщині, казав він.

Зараз приступили до вибору тимчасового комітету. В комітет увійшли: Матвій Качмарчик, предсідник, Іван Борисевич, касієр, Василь Титанич, секретар.

Завданням комітету буде:

1. Скликати загальні збори на четвер, 31 жовтня 1935, в домі Товариства Горожан при 847 Н. Френклин стріт у Филаделфії, щоб на тих зборах вибрати постійний комітет.

2. Оголосити в українських часописах та підготовити, що тільки можна, до віча у Филаделфії.

До комітету вибрані: Михайло Рибак, Іван Зазворський, Данило Матишак, Павло Качур, Олекса Слизак, Михайло Носевич як комітетові.

Вибрані заняли свої місця. Перший до слова зголосився п. Михайло Рибак. Я погоджуюсь, казав, щоб Лемкам подати потрібну поміч, тільки треба взятись до роботи, а результат буде. Перше на Лемківщині треба закладати читальні, а де вже є читальня, то при читальні закладати кооперативу й молочарню. В котрім селі буде читальня, купецька кооператива і відділ Маслосоюзу, то в тім селі вони вже самі собі дадуть раду.

В тійсамій справі говорили п. Зазвірський і п. Борисевич.

Голова п. Качмарчик завізвав приявних щоб зложили хто що може, бо нема ще навіть на оплату почти. Приявні зложили по $1: П. Качур, М. Носевич, І. Борисевич; по 50 ц.: М. Рибак, Д. Матищак. — Разом $5, що їх передано касієрови. Цим збори закінчено.

Василь Титанич, секр.

АЛЕНТАВН, ПА.

Український День.

В день 2-го вересня з нагоди Дня Праці околичні українські громади влаштували в „Лігай Комюніти Парк" у Фоґелсвіл, Па., Український День, який, не зважаючи на непогоду, випав надсподівано добре.

Люди прибули з ближчих і дальших околиць. Програму розпочато Службою Божою, яка мала відбутися в парковій аркаді, та через дощ відбулася в павільоні. Відслужив її о. д-р Клодницький при асисті оо. Ісидора Костюка з Майнерсвіл, Па., і о. Василя Горохівського з Нартгемптон, Па. Проповідь виголосив о. Д. Сенета. До Служби Божої співали хори з Алентавн, Па., з Майнерсвіл, Па. та з Нортгемптон, Па. Переведено збірку на визвольну боротьбу Рідного Краю і зібрано $64.43.

Опісля відбулася спільна перекуска. Мило було глядіти на велике число людей, які мов одна велика українська родина засіли біля столів у павільонах. Обслугували членицї Союза Українок з Алентавну при допомозі членів громад Алентавн і Майнерсвіл, Нортгемптон та Палмертон.

В год. 3.15 пополудні при сприятливій уже погоді розпочався концерт у прибраній в американські та українські прапори „аркаді", де по середині виднів великого розміру тризуб. Чотири хори, в народніх строях під диригентурою Й. Букати відспівали молитву „За Україну", при чім сольо співала панна Анна Касич з Алентавну. Потім по черзі виступали хори з підібраними до хвилі дня піснями. Хор з Нюарку, Н. Дж., був під управою Й. Давиденка. П. Давиденко виступив з гумористичним сольом „Катерина", чим впровадив публику в веселий настрій. Хором з Нортгептону проводив о. В. Горохівський, хором з Майнерсвіл о. І. Костюк, а хором з Алентавну Й. Буката. Дуетом відспівали панна Оля Крупницька і п. Давиденко з Нюарку. „Кохання" панна Анна Касич і Марія Касич з Алентавну відспівали „Вісперінґ Говп". Мужеський квартет з Алентавну, зложений з пп. Михайла Бохна, Вол. Пипюка, Андрія Колодія та Ів. Бручака, відспівав пару українських пісень. Ученики школи танків під проводом п. М. Лаврика виконали кілька гуртових танків із солями малих дітей. По українськи промовляли: п. О. Ревюк і д-р В. Клодницький, по англійськи Мр. М. Ґросс, довголітній посадник міста Алентавну і теперішній кандидат на цейсамий уряд, та Мр. Д. Ґарраган, адвокат з Алентавну. Усі точки концертової програми були віддані дуже добре й отримали багато оплесків.

Опісля розпочались публичні танки, що тревали до 9-тої години ввечір. Вже пізно в ночі люди нерадо опускали з гарними споминами місце, де відбувся цей памятний „Український День".

Приходів було: з продажу тікетів $515.70, з вступу на танки $44.86, з продажу відзнак $68.62, зі збірки в часі Служби Божої $64.43, з продажу портрета Т. Шевченка $1.05, надвишка $1.11, разом $695.77.

На оголошення видано $43.-80, на купно тікетів і на танки $10.51, на відзнаки $35.25, на орхестру $34, за виступ танків $22.50, на мясо, хліб і инше $141.02, на пиво, соду, мороженe, тощо, $175.44, на обслугу $57, на парк і декорування $34, на вуголь і телефон $3.30, на миски й виделки (з паперу) $8, на випозичення склянок, фартухів, блюзок, шапок для обслуги $15.60, на дорогу на засідання К. У. Д. $41.05, на портрети Шевченка $0.70, на видатки секретаря: почтові марки, папір, тощо $2.60. — Разом $624.77. — Осталося $71. До тої суми додано з каси від. ОДВУ ч. 23 $70. — Разом $141 вислано до централі ОДВУ.

Жертви зложили підчас Служби Божої: по $1: І. Осичка, В. Касич, Ю. Ченька, Г. Комашук, В. Ярема, І. Чопик, Д. Рудакевич, І. Назар, М. Семенків, Махіброда, Ю. Махнач, Павлина Марущак, З. Гуцалюк, І. Білань, Л. Терефенко, М. Сочинаш, Г. Фариняк, М. Заблоцький, Т. Іващків, М. Колодруб, М. Паращак, В. Кішанич, М. Воляник, І. Масляняк, А. Задубера, А. Терлецький, І. Лобус, М. Мушастий; по 50 ц.: Д. Юлай, М. Красуляк, Юстина Чепеляк, пані Лаґоцька, цані Івашків, І. Черкас, І. Задубера, Параня Масляняк, М. Пушкар, В. Котора, А. Стасів, П. Ковадло, М. Любанець, А. Юрів, І. Жеребецький, В. Дутко; Н. Кухет 30 ц. — Дрібними датками $27.63. — Разом $64.43.

Володимир Пипюк,
Іван Деркач.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайні місячні збори відбудуться у вівторок, 15. жовтня, в годині 7:30 ввечір, в салі Нар. Дому Амер.-Укр. Ситизенів під ч. 386 Джанстон Еве. Кождий член обовязаний прийти на збори і вирівнати свої вкладки. Хто приведе нового члена, дістане нагороду від У. Н. Союза. — В. Кушнір, рек. секр.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА. Тов. „Любов", від. 45, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, дня 13. жовтня. Тому, що є важні справи до вирішення, просимо всіх членів явитися. Особливо просимо тих членів, що довгують за місячні вкладки, прийти і вирівнати їх, інакше будуть суспендовані. — Василь Стриковський, Антін Гарасим, Микола Ю. Сеник.

ПЕРЕБІГЛИ НАС.

Бачите, вони вже далеко, далеко. Перебігли нас. І диво. Ми ще опівночі зірвалися, нічку втратили, не виспалися, дарма, все запізно прийдемо до цілі... А може й не допустять нас оті, які вже випередили нас? І цікаво воно. Чомуж вони перебігли нас? Чому? Чи може судилося нам бути все пізніми Іванами?

Кажуть, кожний ковалем своєї долі. Ми також ковалі. Ми не ліниві, опівночі зірвалися, вертілися, шукали то одного, то другого, чухалися, далі сварилися між собою, не можучи прийти до ладу. Що голова то розум, кожен всезнайко і кожен провідник. А скількиж то в нас гуртів, гурточків, а скільки бесід, програм, прапорів, прапорчиків, то й чорт, вибачте, не розібравсь би в тій метушні. Оттак довго ми збирались, а властиво не збирались, а вертілись.

Зібралися вже якось, рушили тай крутилися мов у зачарованім колі. І так неприготовані йшли ми без проводу, без цілі, без розуміння, без єдности; йшли мов ті сліпці, мацаючи дорогу.

Вони перебігли нас. Та мусите знати, що вони давно лагодилися в дорогу. Все потрібне прилагодили, зібрали свої сили виправили як слід, дороги, ціль докладно пізнали, єдність та згода між ними запанували і піддалися зовсім одному, доброму проводови. І перебігли нас. Хто тут винен? Подумайте самі здорові. — „Час"). **М. М.**

ЛЕҐЕНДА ПРО НОВУ ЛІТЕРАТУРУ

Література всіх народів і всіх часів була тісно звязана з життям, виплпвала з нього, або впливала на нього, навіть тоді, коли — як здавалося — стоїть осторонь, збоку, й творить новий позареальний світ.

Часто бувало так, що література випереджувала на десятки літ саме життя, яке щойно згодом, формоване літературою, підносилося на нові щаблі.

Сьогодні інакше. Сьогодні бачимо явища, що досі були в історії літератур незвичайно рідкі.

Сьогодні в світі й у нас життя попереджає літературу на десятки літ.

Є таланти, є поети, письменники, та проте нема письменства. Те, що є, не відповідає вимогам сучасного життя. І життя, замісць вппватися поезією, творить нехай міт про поезію майбутнього, про поезію, якої ще нема.

Це явище чітко позначилося скрізь у світі, хоч причини бувають ріжні. Інші вони в Німеччині, або в Італії, інші в СССР, інші решті в нас.

Спробуємо зясувати коротенько ті причини, зачинаючи від найбільш особливого: від СССР.

Як скрізь у світі, большевики давно вже усвідомили собі величезну суспільно - виховну ролю літератури. Вони хотять її вжити до цієї ролі. Але тимчасом такої літератури нема.

Прогомоніла доба „літературної" агітки, упав т. зв. комуністичний романтизм, що розгубився на манівцях панеґіризму всіляким большевицьким вожакам, а як нове літературне вірую казьонних краснописців видвигнено гасла нового реалізму.

Критика вбрала ці гасла в наукові формули, партія апробувала й поручила письменникам до виконання. Остається „дрібничка": виконати...

Партійні провідники зо Сталіном на чолі закликають письменників до цієї праці. Вони навіть зрушили для того ввесь совєтський апарат. Робітники заводів посилають письменникам і артистам „соціяльні замовлення".

В цих замовленнях домагаються — подібно як наприклад 1,500 ударників із фабрики ім. Дзержинського — дати нові образи, що відбилиб комуністичне життя, розвиток індустріялізації, а надовсе „нову культуру й нового совєтського чоловіка".

На цьому відтинку літератури шукають „нового совєтського чоловіка". Улюблена тема. Була вона й досі. Але досі — з пісні слова не викинеш — цей чоловік хоч і був „новий", мав старі хиби. Зі себе не вискочиш. — Шукають нового чоловіка, що вихований уже по революції, що пірвав усі звязки з минулим, що має великий хист, чесну вдачу й геройчно працює для „батьківщини".

Всі дотеперішні спроби створити такого чоловіка в літературі не довели до нічого путнього. Не дивота: Нема його в житті, не може зродитися в літературі. Те, що досі створено—враховуючи тут навіть твори „ґеніяльного" Ґоркого — як це признає совєтська критика — штучне, ремінисце, насилуване, без реалізму й без артизму.

Така саме доля офіційної української літератури в СССР. Хоч у „соціяльних замовленнях" навіть самого Постишева подано тему, окреслено час (до 20-ліття СССР, себто до 1937 р. найдалі) досі нема реальної відповіди.

Партія, суспільність, критика побивається перед цією дилемою. Це яскраво виступає в усіх писаннях і публікаціях. Возьмім хочби недавнє число київської „Літературної Газети", в цілости присвячене цьому питанню: „Висока ідейність і принциповість у творчости — основні якости радянського письменника".

Але все те — теорія. Теорією остаються і слова Постишева в цьому ж числі: „Письменник повинен бути справжнім борцем за здійснення найпередовіших ідеалів людства, носієм яких є наша партія на чолі з великим Сталіном". Повинен—але не є. Туга за цим письменником аж бє з усіх статтей і закликів; за цим „письменником, що стверджує світ" (І. Кочерга), за тим, що був би „Передовим серед передових" (С. Щупак), за „письменником широких перспектив" (Б. Коваленко) і „великого серця" (Ол. Копиленко). Всі вони тужать за таким письменником, шукають і всі моглиб у розпуці написати разом з Яковом Городським „Потрібна мужність і щирість".

На другому кінці Европи подібне в дечому явище. Ось Мусоліні оголосив конкурс на збірник поезій про вплив італійської культури на Африку. Нагорода, що йде в тисячі лір, вписана на конто... війни з Етіопією.

У Франції ще якось не виросла ця туга до конкретних розмірів і вимірів, але вже навіть у консервативній Англії король призначує золоті й срібні медалі для поетів. Під одною умовою: поети мусять бути молоді. Ці найкраще відчувають тугу за новою поезією; а коли її не дадуть, то хоч найближче до неї підійдуть.

В Польщі може ще Тувім, і лише Тувім, позволити собі на критику держави у „Віршах про державу", але інші автори беруть участь у конкурсі Банку Господарства Краєвого й пишуть вірші про 3% Інвестиційну позичку... Це, так сказатиб, місцеве сформування проблеми, не подібне до загального, але „щось у ньому є".

В Німеччині це може найповніше віддзеркалюється туга за новою людиною в поезії й таким робом твориться нова поезія. І тут нова людина має бути високосовершенна, расово чиста, боєва, велика. на міру ібременша (надлюдини). Але й тут життя не може ще дати конкретних узорів, а література ще більше остається поза життям.

Ходить по світі туга за новим чоловіком, родить міт про нову літературу, літературу майбутнього. — („Новий Час"). Є. ю. п.

Радість.

— Я так тішуся, що наш татко вписався до спортового товариства — каже малий Петрусь до мамуні.

— Чому?

— Бо як татко помре, то його будуть ховати з музикою.

Хто заплатить?

Недужий: За те, що ви так пізно, пане лікарю, до мене трудилися, вам Бог заплатить.

Лікар: І ви теж!

Добрий учинок.

Мати пригадує Івасеви, що повинен робити добре діло, що справилоб вдоволення ближньому. А всеж Івась нині вибив сусідового Юрка.

Мати насварила на нього. Івась відповідає:

— Та колиб мама бачила, як його молодший братчик тішився!

Цілий маєток.

Пан Кручок вертається пізно вночі до дому. Нараз підходить до нього якийсь підозрілий тип і каже плаксивим голосом:

— Ласкавий пане, дай бідному чоловікови кілька долярів, котрого ціле майно, то тільки цей набитий револьвер!

Успішний лік.

До аптики входить якась пані: — Я хотіла би якийсь лік проти нагніток, лише прошу щось доброго... та щоби не було шкідливе.

— Прошу дуже, — каже аптикар — дам знаменитий лік. Один наш сталий гість уживає це лікарство вже сім літ!

RADIO.

В суботу, дня 12. жовтня, на радіо програмі Сурми, зі стації W.H.O.M. 1450 Кс., буде співати український шкільний хор під управою п. Михайла Фатюка, відспівають слідуючі пісні:

1. Гей не дивуйтесь, Лисенка.
2. Пливе човен, Єрощенка.
3. На вулиці, Гайворонського.
4. А під городом сад (лемківська).
5. Моя мила (лемківська), Гайворонського.
6. Їде січове військо, Гайворонського
7. Багато сонця всюди, Легара.
8. Гей, ви стрільці, Леонтовича.

В неділю, дня 13. жовтня, з тої самої стації, буде грати і співати радіо-ансамбль Сурми під управою Милтона Олексина.

На суботу, 20. жовтня, буде співати молодечий хор з Йонкерс (Закарпатчан) під проводом професора Павла Яцкова.

ПОЛОМИЛИ ПОЛІЦАЄВИ КАРАБІН.

На мазурськім весіллю під Тарновом побилися хлопці. Коли наступного дня прийшла поліція, щоби перевести слідство, хлопці кинулись на неї, вирвали одному поліцаєви карабін і побили його. Тепер відповідають за це перед судом. Колиб таке трапилось на нашому весіллю, то певно зробленоб з цього „велику політику".

Запізно.

По скінченім концерті поліція арештує співака за якісь там справи. На це відзивається один із присутніх композиторів:

— Та поліція все мусить спізнитися.

Де згода в родині.

— Щож, Марійко, чи нарешті твої батьки годяться на наше подружє?

— Ще не зовсім. Батько призадумується. а мама жде на його постанову, щоб сказати зовсім протилежну думку!

В Шікаґо.

— За що тебе нині рано арештували?

— Бо я дав хабаря одному аґентови поліції.

— А чому тебе так скоро звільнили?

— Бо я дав хабаря другому аґентови поліції.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ОҐНЕННІ БОГИ. (4)

Олександер пішов далі триюмфальним походом. Він посунув свої війська аж до границь Індії та побідив осаджені на слонах полки короля Поруса. За той увесь час Ніярх пробував навернути свого загонистого пана на жорстокий культ Баала.

Ніярх почав називати Олександра „Іскандером Беґом", титулом, який його нові підданї на Сході надавали „молодому богови". Жрець став його невідступним товаришем. Це Ніярх поблагословив те вино, котре Іскандер випив тої фатальної ночі у Вавилоні, коли він бенкетував з Медієм.

На другий день Олександер занедужав. Десять днів пізніше він утратив мову та довідався від лікарів, що він умре. Потім вояки Македонії переходили попри нього, щоб віддати останню почесть тому, що вів їх до найбільших підбоїв в історії людства.

Коло нього все ще вештався епілептичний жрець, даючи йому напитки, шепчучи заговори, та вірячи, що вмираючий побідник накінець таки визнасть Баала. Але недалеко від них стояв Гіплят, командант кінноти, та стеріг підозріло божевільного жерця темного бога.